Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 101. — Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 3. мая 1922. — VOL. XXX. — No. 101. — Jersey City, N. J., Wednesday, May 3, 1922. — THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ОСТРА ПЕРЕПАЛКА НА МАЙНЕРСЬКІЙ РОСПРАВІ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 1. мая. — На росправі проти майнерів та майнерських юнійних урядників прийшло нині до першої поважної перепалки межи адвокатами оборони та державним прокуратором. Сварка зайшла так далеко, що навіть називанки „брехун" були вжиті перед судом.

Провокацією до події була промова державного прокуратора, котрий заявив, що Вілєм Петрі, містопредсідатель 17-го округа майнерської юнії, свідомо запросив шерифа Чефина на розмову зі собою, щоби його вбити. Прокуратор заявив притім, що він готов стрінути денебудь всякого, що противиться його словам. Ся заява викликала таку сварку межи ним та адвокатами оборони, що судді з тяжкою бідою вдалося її заглаїти. Підчас сеї сварки адвокат Гавстон назвав прокуратора брехуном. Коли суддя успокоїв розярених правників, адвокат перепросив суд за своє поведення.

СВЯЩЕНИК ПРОВАДИВ МАЙНЕРІВ

Другою сензацією дня було свідоцтво Джана Брикмана, подорожуючого актора, після котрого топпою майнерів, що мала вбити вистрілами з рушниць трох поліційних урядників на горі Блер, проводив баптиський проповідник Джесі Вилбери. Свідок заявляв, що він бачив на власні очи цілу стрілянину і смерть одного з поліційних депутатів.

НОВА СТИЧКА ПОЛІЦІЇ З МАЙНЕРАМИ

ВІНТОНДЕЙЛ, ПА., 1. мая. — Шериф повіту Камбрія приказав громаді машеруючих майнерів, зібраних на передмістю Вінтондейл, розійтися домів, а коли майнери не послухали приказу, він вислав стейтову поліцію та кількох урядників, щоби розігнати громаду. Сі розігнали зібраних, при чім арештували кількох страйкарів. В других частях повіту, в котрім працює кілька вуглевих копалень страйколомами, прийшло теж до сутички межи стейтовою поліцією та страйкарами, в котрих були навіть ранені.

ГАРДИНҐ ВІДБУВАЄ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ ВУГЛЯ

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Президент Гардинґ відбував нині конференцію з конґресменом Ноленом, головою робітничого комітету палати послів, та конґресменом Блендом, членом того самого комітету. Предметом нарад була справа вуглевого страйку.

Конференція ще не принесла ніякого реального пляну для полагодження вуглевого страйку, котрий з нинішним днем входить вже в другий місяць свого існування, але постановлено поробити ріжні приготовавчі заходи для його полагодження.

Робітничий комітет палати послів починає завтра займатися внесенням конґресмена Бленда, щоби постановити федеральну комісію для відкривання фактів про продукцію вугля, що конґрес уважає передусім основою полагодження вуглевої справи. В законі є постанова, що комісія малаби право задержати пересилку вугля з одного стейту до другого, якби власителі копалень відмовлялися подавати комісії всі відомі собі факти про добування вугілля.

СПРАВА СПЛАТИ АНГЛІЙСЬКОГО ДОВГУ

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — Англійський та американський уряди мають незадовго почати переговори в справі сплати Англією державного довгу, який вона винна Злученим Державам, а котрий виносить коло 5 міліярдів долярів.

КРОВАВЕ ПЕРШО-МАЙСЬКЕ СВЯТО

МЕКСИКО, Мексико, 1. мая. — Підчас демонстрації 1. мая прийшло до бійки межи демонстрантами та католицькими робітниками і в ній убито одну людину і покалічено кількоро других.

Тлом до бійки був напад демонструючих синдикалістів на дім Товариства Молодих Католиків. В бійці погиб один хлопчина. Кількоро других хлопців тяжко ранених, відставлено до шпиталів.

СЕНАТОР БОРА ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ ОСТРОВА ГАЇТІ

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Сенатор Бора виступав тут нині з промовою про американську окупацію острова Гаїті.

В своїй промові сказав сенатор, що американська жадоба панування за імперіялізм був причиною заняття островів. Він заявився за безпроволочним опущенням островів Америкою.

ГЮЗ ПРО ТОРГОВЛЮ З РОСІЄЮ

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — В секретаря стейту Гюза появилася нині депутація від конґресу Жіночої Ліґи Мира та Свободи і просила, щоби американський уряд негайно визнав большевицький уряд Росії.

У відповідь на сю просьбу секретар Гюз відповів, що признанє уряду залежить передусім від того, чи даний уряд схоче сповнювати свої межидержавні зобовязання. Большевицький уряд сього не показує, і так довго американський уряд його не признасть, поки він не змінить в тім згляді своєї політики. За перепону в торговлі межи Америкою та Росією винувата тим самим не Америка, але Росія.

Секретар Гюз говорив так, немов би се була тверда і незмінна постанова американського уряду.

БОРОТЬБА ЗА МИТОВИЙ ЗАКОН.

ВАШІНҐТОН, 1. мая. — В сенаті йде дальше горяча дебата над митовим законопроєктом.

Нині сенатор Кінґ виступив знов з промовою проти била, а передусім проти його постанов, обмитуючий заграничні хемічні вироби.

НОВІ АМЕРИКАНІЗАЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

В неділю відбулося в Брукліні велике „американізаційне зібранне", на котрому промовляли ріжні бесідники, межи ними пастор одної протестантської церкви, парох католицької церкви та рабін одної жидівської синагоги. Протестантський пастор та католицький парох згодилися в тім, що небажаних іміґрантів треба відсилати назад до старого краю. Хто не вдоволений з сього краю, мавби виноситися з нього. Всіх, що приїзджають до Злучених Держав, требаби передержати тут на пробу через якийсь час, щоби спробувати, чи вони надаються для сього краю.

АРЕШТУВАЛИ НІМЕЦЬКУ ВЧИТЕЛЬКУ.

Агенти федерального уряду судівництва увійшли колиськут на корабель „Джордж Вашінґтон", віздживший в порт Ню Йорк, і заарештували там німецьку вчительку Ґертруду Бер, що мала промовляти на конґресі Жіночої Межинародної Ліґи для Мира, що відбувався сими днями у Вашінґтоні. Арештовано її тому, що департамент судівництва дістав вістку, що панна Бер свого часу належала до комуністичної партії.

ПОМЕР ЧЕРЕЗ ВТРАТУ РУКИ.

Вісімнайцять-місячний хлопчина Френк Кльок на Стетен Айленд коло Ню Йорку бігав по вулиці і попав на шину міської зелізниці, де на нього наїхав трамвайний віз і перетяв йому руку. Хоч один дікар зараз наложив її сильну обвязку для задержання уплиту крови і зараз відставлено дитину до шпиталю, хлопчина таки помер від уплиту крови. Поліція зарядила проти його родичів слідство за невважливість.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ЗАБАВУ.

До Норвеського Шпиталя в Брукліні відставлено в неділю 25-літного Ерла Гаверг, котрого вдарила в висок опука до гри в „бейзбол". Удар був такий сильний, що молодий грач дістав потрясення моску, від котрого він помер в кілька годин по приїзді до шпиталя.

КОНВЕНЦІЯ СКРЕНТОНСЬКОГО СОЮЗА.

Конвенція У. Р. Союза буде дня 15. с. м. у Вилкс-Баррі, Па.

СКІНЧИЛИ ПОЛЮВАННЄ НА ПОТВОРУ, АЛЕ НЕ НА ВСЕ.

Доносять з Буенос Айрес, столиці Арґентини, що туди приїхала вже виправа вчених та мисливих, що були вибралися на передпотопну потвору, що мала ще заховатися в болотах південно-американських озер. Провідник виправи каже, що він зовсім не ражений невдачою і вибереться на нову виправу з весною.

ПУАНКАРЕ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

Бувший посол У. Н. Р. при Святійшому Престолі й Голова делеґації на мирових конференції в Парижі уповноважений міністер граф Михайло Тишкевич одержав, у відповідь на післане французькому премієрови Р. Пуанкаре привітанє, слідуючий лист:

Французька Република.
Міністерство Закордонних Справ.

Пане графе: —

Ви були ласкаві надіслати мені Ваші побажання з нагоди мого поворту до влади. Дякую Вам за ласкаві почуття, що Ви зволили висловити.

Рівночасно Ви згадуєте про мою увагу щодо справи України, яку Ви не припинили захищати. Ви можете бути певні, що доброзичлива симпатія, яку виявляє французький уряд відносно українського народу і високе почуття справедливости не перестануть кермувати його політикою в питаннях Сходу Европи.

Прийміть мої вислови глибокої пошани.

Пуанкаре (в. р.)

Париж, 22. лютого, 1922 р.

КНИЖКА ПРО ЕКОНОМІЧНУ ВІДБУДОВУ УКРАЇНИ.

Організаційне бюро Українського Економічного Інституту у Варшаві видало сими днями у французькій мові брошуру під назвою „Економічна відбудова України". Брошура буде розіслана до всіх членів конференції.

В справах політичної передумови економічної відбудови України висновки авторів брошури слідуючі: 1) Усуненне московського окупаційного війська з України; 2) усуненне фінії московського „сонтаркома" на Україні та його аґентів на місцях; і 3) уможливлення повороту на Україну уряду У. Н. Р. Брошура має богатий статистичний матеріял.

ОЛ. ШУЛЬГИН У ПУАНКАРЕ.

ПАРИЖ, 12. цвітня. — Дня 11. цвітня с. р. голова дипломатичної місії Української Народньої Республіки, уповноважений міністер Олександер Шульгин був принятий президентом ради міністрів Раймондом Пуанкаре на послуханню.

В пятницю, 14. цвітня с. р. О. Шульгин виїхав до Ґенуї.

ДЕЛЕҐАЦІЯ ПЕТЛЮРИ В ҐЕНУЇ.

ПАРИЖ, 12. цвітня. — Від правительства У. Н. Р. (Петлюри) назначено яко делеґатів на ґенуєнську конференцію: голову дипльоматичної місії у Франції й уповноваженого міністра Ол. Шульгина; посла в Швайцарії й уповноваженого міністра Мик. Василька; повірено в українських справах у Німеччині посла Романа Смаль-Стоцького. Мають також прилучитись до делеґації міністер закордонних справ УНР. О. Лотоцький і керманич міністерством закордонних справ, був. посол в Царгороді Я. Токаржевський-Карашевич. Можливо, що до Ґенуї надіде й міністер фінансів П. Чижевський.

ТЕЛЕҐРАМА ВІД ПАПИ ПІЯ XI. ДО С. ПЕТЛЮРИ.

У відповідь на привіт, який Голова Директорії УНР, С. Петлюра надіслав Папі Піеви XI з приводу вступлення його на Св. Престол, Монсіньор Ляврі, яко найблизший до України папський нунцій, одержав від Св. Отця телеґраму з порученєм „як найщирійше подякувати ген. Семенови Петлюрі за вшанованнє й побажання".

ТВІР ВИННИЧЕНКА НА ЕКРАНІ У ЛЬВОВІ

Свойого часу донесли були часописи, що в Берліні приладжено до кінової вистави драму Винниченка „Чорна пантера і білий медвідь". Сю драму висвітлювали недавно у Варшаві, а тепер тусаму драму висвітлювати-ме в найблизших днях одно з львівських кін.

В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ НЕВОЛІ.

„Волинское Слово" доносить, що в Житомирській (на Волині) „чрезвичайці" находиться під сю пору над 700 політичних арештантів. Серед них лютує страшно сипний тиф, бо хорих не ізолюють. Кождого дня вмирає не меньше 10 осіб. Поміж людностю Житомира ходять чутки, що в „Чека" відправлено тих арештованих, яких по новим інструкціям „чекісти" не можуть розстріляти.

В „Чека" в Коростені недавно протягом одного дня померло 37 арештованих. Причина їх смерти загадочна.

БОЛЬШЕВИКИ ВЖЕ ГОДЯТЬСЯ ВІДДАТИ ЧУЖИНЕЦЬКИМ ГОРОЖАНАМ 90% ЇХ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТИ В РОСІЇ

ҐЕНУЯ, Італія, 1. мая. — В російській підкомісії економічної конференції вчасі дискусії третього уступу предложень для Росії заявив британський премієр Лойд Джордж, що московські большевики годяться віддати чужинецьким горожанам 90% їх приватної власности в Росії, отже ходить ще тільки о десяту часть, о 10%, про що слід би ще порозумітись.

Премієр Лойд Джордж не сказав, відки він має сю відомість і також не сказав, чи большевики годяться віддати сих 90% приватної власности лише до вживання, чи також і титул посідання її.

ЧІЧЕРІН ВДРУГЕ НАПОМИНАЄ ПОЛЬЩУ, ЩО ВОНА НАРУШУЄ МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ

ҐЕНУЯ, Італія, 1. мая. — Юрій Чічерін, голова російської делеґації на ґенуєнській конференції, вислав нині другу ноту польському міністрови заграничних справ Скірмунтови з упімненєм, що він і польська делеґація, якої він є головою, допустилася знова нарушення польсько-російського договору з Риги з 18. марта, 1921, і умови з Риги з 30. марта, 1922.

Чічерін докоряє Скірмунтови за його відповідь, в якій є сказано, що Росії ніхто не просить, аби вона висловлювала свою гадку про те, чи Польща може противитись німецько-російському договорови чи ні.

Чічерін каже, що на таку відповідь нема жадного оправдання.

Він зазначує, що німецько-російський договір з Рапалльо є свобідною взаємною умовою між двома державами. Якби яка третя держава мала які домагання, а саме, що сей договір нарушив який інший договір, то могла би се сказати, але жадна того не казала, отже видно, що такого нарушення не було.

Натомісць Польща, перечучи Росії право свобідного договору з другими державами, нарушила оба згадані договори з Росією; перший, коли втручується до справ держави, яку признала правно, а другий, коли перепиняє її господарську відбудову, хотяй підписала умову, що буде по приятельськи помагати Росії в Ґенуї.

Вкінці Чічерін заявляє, що російське правительство вважає себе звязаним, як підпише договори і сподівається, що й другі держави пошанують договори.

КАЖУТЬ, ЩО НІМЕЧЧИНА ЗАКЛЮЧИЛА ТАЙНУ УМОВУ З РОСІЄЮ ПРОТИ ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН, 30. цвітня. — Тутешний дневник „Таймс" містить телеґраму з Варшави, столиці Польщі, яка подає, що Німеччина і Росія підписали між собою тайну воєнну умову в Берліні дня 3. цвітня с. р.

В сьому договорі сказано — як доносить кореспондент, — що Росія зобовязується на випадок війни дати Німеччині двайцять воєнних кораблів і удержувати певну часть війська проти польської границі. Натомісць Німеччина має на випадок війни доставити Росії оружя й амуніції, а також усього знаряду і учителів до вовювання отруйним газом, і літаками та знаряд безпротного телеграфу.

ЧІЧЕРІН КАЖЕ, ЩО РОСІЯ НЕ ЗАКЛЮЧУВАЛА З НІМЕЧЧИНОЮ ЖАДНОЇ ТАЙНОЇ ВОЄННОЇ УМОВИ

ҐЕНУЯ, Італія, 1. мая. — Юрій Чічерін вислав лист до голови французької делеґації Люї Барту, в якому заявляє, що Росія не заключила жадної тайної воєнної умови з Німеччиною.

БОЛЬШЕВИКИ ПРО СЕБЕ

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 25. цвітня. — На всеукраїнській земельній нараді, яка відбулась у Харкові, розглядано справу про встановлення єдиного натурального харчового податку.

Доповідач по сьому питанню так охарактеризував большевицьку „продподаткову" роботу за попередній час:

„Уложення податку не мало жадної системи. Було заведено багато податків, які по суті не тільки не були між собою погоджені, а й перечили самій системі харчового податку. Цього року було 12 податків. Принцип оподаткування було збудовано окремо й погодження з цього погляду не було. Ось, наприклад, оподаткували без жадного погодження овець, овечу вовну й мясо поруч із оподаткуванням дробу в натурі. Було теж оподатковано яйця. Зрозуміло, що з такою податковою системою не спромігся був упорати сучасний податковий апарат". (Харківські „Вісти", ч. 37).

Такою „мудростю" пересякнута не тільки грабіжницько-податкова система большевиків, але й уся законодатно-творча праця советсько-московських окупантів України.

Доведення родючої й багатої країни до цілковитої пустелі й до людожерства від голодівки — се наслідок виключно большевицько-советської руйнуючої грабіжницької господарки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[illegible] адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

[illegible] редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Українська Місія у Вашингтоні, Д. К., одержала з далеких Вестів слідуюче писмо:

Я вже довший час читаю в українських часописях за Позичку Національної Оборони Галицької України. Хотіла би зі щирого серця дати як найбільшу жертву, але трудно, бо тяжке наше положенне. Мій муж від року не робить і пійшов шукати роботи. Тут знова бачу, що кінчиться Позичка і серце мене болить, що нашого імени не буде між тими, що помагають визволяти наш дорогий рідний край. Та добрі люди позичили мені десять долярів і я тішусь, що можу вислати від себе і мужа хоч ту дрібну лепту на визволенне нашого народу зпід ляцького ярма.

Олена Хариняк, Бізбі, Аризона.

МІСЯЦЬ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ.

В понеділок минув уже місяць від часу, як понад пів міліона робітників вуглевого промислу Злучених Держав вийшли на страйк. Покинули роботу не тому, що не хотіли робити, а тому, що не хотіли бути рабами, які служать другій людині на диктованих умовах, а хотіли з властителями копалень говорити як свобідні люди.

Через місяць уже видержує робітнича армія вуглевих робітників нерівну боротьбу. Перший місяць страйку показав великі успіхи робітничої орґанізації. На страйк вийшли всі юнійні робітники і велика маса незорґанізованих углекопів. Число нестрайкуючих майнерів зменчилося в наслідок безупинної аґітації юнійних орґанізаторів. Ся робота показала великі успіхи передусім в округах жоксового вугля, що являється дуже важною проявою, бо власне в сьому окрузі майнери мали проти себе не лише вуглеві підприємства, але й могучі сталеві корпорації.

Про успішність страйку вуглекопів свідчить теж загальний спокій серед страйкуючих майнерів. Всякі беззаконні виступи се перша признака зденервовання і недовіря, вкрадаючогося в ряди борців. Коли майнери видержали цілий місяць без найменчого насильства над своїми противниками та над нечисленними ворогами своєї справи в рядах самих робітників, то се є доказом свідомости у майнерів не лише слушности своєї справи, але й віри в побіду своєї боротьби.

ПОЛЬСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ КЛОПОТИ.

Як видно з декотрих німецьких голосів преси про німецько-московський уговір, заключений підчас ґенуенської конференції, немалим товчком до сеї згоди мала бути економічна, а за тим і політична слабість нової польської держави. Німецькі часописи зовсім з тим не криються і з того приводу розписуються широко про економічне положення Польщі.

Німецькі ґазети зазначують, що за послідних кілька місяців польські фінанси трохи поправилися, але ся поправа була дуже незначна, і за нею пішло зараз погіршенне в промисловім положенню. Недавно польський міністер фінансів предложив був польському соймови у Варшаві перший правильний буджет, в котрім приходи польської держави обчисляється на 485 міліярдів, 620 міліонів польських марок, а розходи на 591 міліярдів 633 міліони польських марок. Себто, польська держава стоїть перед річним дефіцитом (недобором) в сумі 106 міліярдів 13 міліонів польських марок. Колиб навіть приняти виправдуванне міністра, що мовляв з видатися маючої суми 80 міліярдів польських марок піде на продуктивні цілі, то все таки недобір винесе 20 міліярдів польських марок, що на таку молоду державу, як Польща, являється незвичайно великою сумою. Навіть дві прикмети буджету, себто зменченне армії та зменченне бюрократичного апарату, хоч мають свої добрі сторони з фінансового боку, потягають за собою поважні клопоти з політичного боку через те, що й зменченне війска і зменченне числа урядовців викине на брук і лишить без хліба велике число людий та побільшить і без того велике число безробітних.

Безробітте стоїть в звязку з курсом польської марки за границею. Коли кілька місяців тому назад польська марка спала до степення, невиданого до того часу в ніякої монетної одиниці, то сей упадок не був не без користий для певної частини населення Польщі. Через спад курсу польської марки подешевіли за границями Польщі польські товари. Через те за границями зріс попит на польські вироби, а польські фабрики стали працювати всіми силами, а ткальні в Лодзі завели три шихти на добу. Але незадовго потім польська марка почала звільна підноситися в гору, головно через прихильне Польщі рішенне в справі шлеських копалень вугля. Вслід за тим польські товари за границями подорожіли і попит на них зменчився. Через те й польські фабрики перестали горячкову працю і почали викидати щораз більше робітників на рук.

На загал кажучи, польська економічна господарка скидається на клопоти того шинкаря в українській анекдоті, котрому козак чопа до винових бочок закинув: Польський уряд немов той шинкар запхав свої палці в ріжні бочки, але й се не вистарчає, то й язика мусить вживати на затканне ще одної дірки. Вийме палець з одної бочки, щоби ще одну діру заткати, а то з неї добре ллеться; затќає тамту, з першої тече. Хоче крикнути о поміч, то й сього не може: що язик вийме з дірки, так йому вино в лице потече.

Такі клопоти нападають велико-панську націю, коли з невеличкими засобами береться диктувати два рази більшій масі народа, як сама має.

ВІДПОВІДЬ НА ДОБРЕ СЛОВО.

(Надіслана стаття).

Писала перед тижнем „Свобода", що через 19 разів бачимо в списах Позички **Шикаґо, Ілл.,** на першім, а **Вотервліт, Н. Й.,** на послідним місці. Тим хотіла вона звернути увагу, щоби Вотервліт, а з ним і всі інші громади в Америці, що ще не сповнили як слід свого обовязку супроти визвольних змагань старого краю, а в тім случаю, не зложили на Позичку відповідної до їх числа населення суми, не відтягались від загально-народньої справи, але підперли Позичку.

Не минув тиждень, а вже маємо відповідь на добре слово „Свободи". Трафило воно до щирих сердець многих громад. Новий спис вказує на се. За двайцятим списом не бачимо вже ні Шикаґа на першім, ні громади Вотервліт на посліднім місци. Вотервліт перейшов з 250-ого на 115-те місце, а Ню Йорк з другого на перше.

Відрадна се поява. Чесно, твердо і завзято держалась весь час шикаґовська громада у всіх списах Позички на першім місці. О те першенство вела з нею нюйорська громада довгу, тяжку і завзяту, але чесну й ідейну боротьбу. Поправді качужи, належалось би Ню Йоркови бути на першім місці, от хочби вже з огляду на се, що тут живе найбільше число Українців. Властиво, се навіть до певної міри річ природна, що Ню Йорк станув на першім місці. Але тільки до певної міри. Коли візьмемо під увагу сі обставини, що всеруйнуюча большевицька пропаґанда далась якраз Українцям в Ню Йорку чи не найбільше в знатте; що вона там через довгий час паралїжувала всяку народню роботу; поширила зневіру та розбила громадянське життє, — то зрозуміємо, що треба було великої енерґії з боку Ліґи Американських Горожан в Ню Йорку, щоби відновити народню роботу та зібрати так значну суму на оборону рідного краю.

Зноваж і за Вотервлітом пійшли многі інші громади, яких годі тут переповідати, бо їх імена видніють у списі. Прибула нова тисячна громада Миннеаполис, Минн. Перейшла вона тисячку тихо і спокійно і таксамо тихо працює дальше, щоби дійти до півтора тисячі.

Аж любо глянути, як росте наша сила; як ідемо в гору. З повним спокоєм ждемо на день 25-го мая, коли то кінчиться Позичка. Віримо, що не тільки зберемо повних сто тисяч, о які нас просить Галицьке Правительство, але що й зложимо ще понад се.

Наші браття в старому краю не хотять складати данини, яку наложили на них наїзники-ляхи, зате американськї Українці складають добровільно сто тисяч, о які їх просить законний Український Уряд. Вони дають з доброї волі, зі щирого серця і без примусу, бо се допомога для свого Українського Правительства, для своїх братів і для свого рідного краю.

Українців у старому краю замикають Ляхи до тюрми за се, що не хочуть платити Ляхам данини. Українці в Америці складають добровільно для Українців стотисячну жертву. І так як певне се, що не зберуть Ляхи цілої наложеної ними данини, хиба що випалять всі українські села, так певне, що американські Українці зложать, а може ще і перевершать Позичку Національної Оборони. День 25-го мая покаже , чия буде правда.

Л. М.

МОСКОВСЬКІ МОНАРХІСТИ ВБИВАЮТЬ РЕПУБЛИКАНЦІВ

(Від власного кореспондента).

Дня 28. марта був у Берліні в салі „Фільгармонії" політичний реферат **Мілюкова.**

Павло Мілюков, се визначний московський учений і політик. Від революції 1905 р. був провідником московської конституційно-демократичної партії або партії „народньої свободи" (від початкових букв назви партії „К.-д." називали її в щоденнім життю „партією кадетів").

Московська конституційно-демократична партія була під **політичним** оглядом партією **демократичною** і підчас революції 1917 р. заняла становище **республиканське;** під **соціяльним** оглядом була се партія **середньої буржуазії** і як така стояла за **земельну реформу,** хотячи сим способом зломити політичну силу февдального московського дворянства; під **державним** оглядом була се партія **московсько-імперіялістична,** значить, хотіла вдержання Росії в дотеперішніх границях, з пануваннєм Москалів над иншими народами, поневоленими царською Росією.

Як партія московсько-імперіялістична відносилася вона **особливо вороже до державних змагань України,** розуміючи, що без України Московщина не може відгравати великодержавної ролі в світовій політиці. Стоячи на становищі московського імперіялізму супроти України, московська конституційно-демократична партія відносилася непримиримо вороже навіть до автономії України в межах Росії, розуміючи, що автономія є першим ступнем до боротьби за державну незалежність.

В початках російської революції 1917 р. московська конституційно-демократична партія відіграла визначну ролю. Вона була найрадикальнійша з не-соціялістичних партій, які взяли участь в революції, й потягнула за собою инші, правійші не-соціялістичні партії. Вона — як уже згадано — заняла рішуче республиканське становище, чим причинилася до упадку монархії.

Сам Мілюков, як провідник партії, відгравав, почавши від вибуху світової війни, що-раз більшу роль у внутрішній і заграничній політиці Росії.

У внутрішній політиці він домагався демократичних реформ, які примирили би народню масу з державою і дали Росії силу до ведення війни. Коли-ж цар зі своїм правительством сим реформам щораз сильнійше опирався, Мілюков з трибуни Державної Думи виступав що-раз острійше не тільки проти царського режіму, але також проти царя й цариці як виновників сього режіму. І московські монархісти бачать в ньому одного з головних виновників упадку монархії в Росії.

Що-до заграничної політики — відомі часті подорожи Мілюкова до Франції й Анґлії підчас світової війни. Мілюков, як представник московської буржуазної демократії, був тим звеном, яке лучило демократичну Францію й Англію з реакційною Росією. Для Анґлії і Франції було ясно, що царський режім не вдержиться довго, і тому Мілюков був для них представником нової, демократичної Росії.

З записок австро-угорського міністра закордонних справ Чернина відомо, що з початком 1917 р. Німеччина й Австро-Угорщина дістали з царських кругів запитанне, на яких умовах вони заключили би мир з Росією. Значить, цар носився з думкою покинути своїх західних союзників і заключити окремий мир з центральними державами. Чернін пише, що сі тайні переговори з Росією перервав вибух революції в Росії.

Тоді, підчас вибуху революції в Росії богато писано про те, що англійський амбасадор в Петербурзі, **Бюкенен,** стояв у зносинах з провідниками конституційно-демократичної партії та що скиненне царя відбулося під його протекторатом. Коли взяти на увагу, що лежало се в інтересі Анґлії перешкодити тому, щоб Росія заключила окремий мир з центральними державами, — то не є ніщо неможливе, що англійський амбасадор відіграв ролю в скиненню царя.

В тимчасовім республиканськім правительстві Росії Мілюков був **першим міністром** закордонних справ.

Весь час, коли провід у тимчасовім республиканськім правительстві Росії мав Керенський, конституційно-демократична партія мала на правительство великий вплив.

Під **політично-соціяльним** оглядом вона здержувала правительство від радикальних реформ, хотячи, щоб Росія перемінилася в буржуазно-демократичну республику на взорець Франції. І хто знає, чи сим спинюваннєм радикальних реформ не підготовлено ґрунту для побіди большевизму.

Так само спинювала вона правительство від **уступок в користь поневолених народів.** В початках революції політична думка поневолених народів Росії — з виїмком Фінляндії й Польщі — ще не дозріла була до державної самостійности. Вони домагалися тільки перебудови Росії на федеративну республику, зложену з автономічних територій окремих народів. Та проти думки федерації й автономії власне московська конституційно-демократична партія виступила дуже рішуче.

З окрема поборювала вона справу автономної України, виступила дуже різко проти угоди між правительством Керенського і Українською Центральною Радою (сю угоду стверджено другим універсалом Центральної Ради) і довела до того, що правительство Керенської в своїй інструкції для Ґенерального Секретаріяту України угоду зломило.

Побіда большевиків у Росії викинула провідників московської конституційно-демократичної партії за границю. Тут вони розвивають далі свою діяльність. В 1919 і 1920 р. підпирали вони виправи Колчака, Юденіча, Денікіна і Вранґеля проти большевиків. В останніх часах більшість з них прийшла до переконання, що такі виправи причужоземній помочи не зломлять большевизму та що він швидше впаде, коли не буде мати ворогів з-вні.

Сю думку заступає також Мілюков. Він думає, що внутрішній розвиток Совітської Росії доведе неминуче до упадку большевизму та що на руїнах большевизму повстане **російська демократична республика.**

Як відомо, підчас конференції в Вашінґтоні Мілюков був там, стараючи репрезентувати протибольшевицьку, республиканськo-демократичну Росію.

• • •

Отсі уваги про московську конституційно - демократичну партію і її провідника Мілюкова я вважав за потрібні для освітлення **замаху на Мілюкова,** який виконали московські монархісти підчас згаданого на початку статті реферату Мілюкова в Берліні.

А саме підчас того, як Мілюков виголошував свій реферат, в салі нагло загреміло кілька вистрілів, звернених в сторону Мілюкова. Мілюков упав на землю, але показалося, що се сталося тільки наслідком нервового потрясення чи інстинкту самоохорони, бо вистріли в нього не попали. За те політичний однодумець Мілюкова, **Набоков,** був одним з вистрілів на місци вбитий. Серед метушні були поранені ще инші особи.

Справцям замаху не вдалося втекти; вони дісталися в руки німецької поліції. Є се два бувші російські офіцири: Таборіцкий і Шабельский. Таборіцкий вже минулого року старався виконати замах на московського політика Ґучкова, провідника московської партії „октябристів" (названої так від місяця жовтня, по московськи „октября", в якім вийшов царський конституційний маніфест в 1905 р.).

Справці замаху заявили, що вони є московські монархісти і рішилися вбити Мілюкова за те, що він — на їх думку — є одним з головних виновників повалення монархії в Росії.

Щоби виконати свій намір, приїхали вони до Берліна з Мінхена, столиці Баварії.

Ся подробиця є дуже цікава. Баварія і її столиця Мінхен є тепер осідком монархістичної реакції не тільки німецької, але — можна сказати — міжнародньої. Там знаходять опіку монархісти австро-угорські, московські, — ну, й наші українські.

В Мінхені німецькі монархісти рішили вбити Ерцберґера, одного з визначних німецьких республиканських політикіт. Після сього вбивства вбивці ще досить довго переховувалися в Мінхені.

До Баварії втекли деякі прибічники Карла Габсбурського після його останньої невдачної виправи до Будапешту.

Тепер з Мінхена вибралися московські монархісти до Берліна, щоби вбити Мілюкова.

Та обставина, що Баварія є окремою державою (стейт) в федеративній німецькій республиці, має тепер для Німеччини те значінне, що Баварія стала гніздом монархістів, які — як бачимо — не жахаються перед убиваннем політичних противників. Щоби знищити се гніздо, республиканське правительство Німеччини мусіло би зробити порядок в Баварії, а се значило би нарушити державну автономію Баварії. Сього республиканське правительство не хоче і не може (з огляду на внутрішні відносини в Німеччині) зробити, і тому монархісти можуть спокійно сидіти в Баварії й укладати пляни для повалення республик і вбивання визначних республиканських політиків.

Пригадайте собі, скільки крику робили монархісти цілого світа, коли в царській Росії революційні орґанізації виконували замах на царя чи когось з його міністрів або висших урядовців. З яким обуреннєм вони тоді осуджували вбивство як засіб політичної боротьби. Але тепер, коли монархісти стратили власть, політичне вбивство стало для них одним зі способів боротьби за відзисканне власти.

Гайдельберґ, 31. марта, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

НОВА КАРТА ЕВРОПИ Й УКРАЇНА.

Під сим заголовком помістив нюйорський місячник „Коррент Гисторі", який видає компанія нюйорського „Таймса" у виданню на май с. р. статтю АРНОЛЬДА МАРҐОЛІНА, бувшого сенатора найвисшого суду на Україні за Скоропадського, а відтак голови української дипльоматичної місії в Лондоні.

Стаття написана вельми цікаво; містить чимало інтересних інформацій (м. і. документи, якими в січні, 1918, Велика Британія і Франція признали були українську републику) і дуже прихильна для боротьби українського народу за державну суверенність.

Стаття довша; обіймає 8 сторін друку. У „Свободі" подаємо з неї два уступи, а радимо кождому Українцеви, котрий вміє читати по анґлійськи, купити собі маєвий зошит сього журнала і прочитати цілу статтю, а кромі того дати також Американцям і чужинцям (форенерам) до прочитання, аби пізнали українську справу. Журнал можна дістати всюди на стендах за кводра.

Українці повинні теж стати передплатниками сього журнала, бо коли буде його більше Українців читати, то певно і редакція подбає, щоб вони мали більше відомостий чи поглядів про українську справу в сьому журналі.

THE NEW MAP OF EUROPE AND THE UKRAINE

The New York magazine „Current History", published by the New York Times Co., in its issue for May, 1922, has an article by M. Arnold Margolin entitled The New Map of Europe and the Ukraine from which we quote these extracts:

UKRAINE AT THE PRESENT TIME

What does Ukrainia represent at the present time? Nominally, it appears to be an autonomous Soviet republic, federally attached to Soviet Russia, or, more exactly, to Great Russia. As a matter of fact, however, the Ukrainian Government is only a subservient organ, an agent of the Moscow Soviet Government. The present provisional capital of the Ukraine—Kharkov—is an obedient tool in the hands of Moscow. The Bolsheviki preferred Kharkov to the historic Ukrainian capital Kiev chiefly because of strategic considerations. Peasant uprisings are continually occuring around Kiev, while Kharkov is nearer to the Russian frontier, and the danger of its being surrounded and captured by insurgent forces is considerably less. The Ukrainian Soviet Government, it is true, has lately shown some tenency to rid itself of Moscow's dominance, but this whole question of the mutual relations between Moscow and Kharkov is of purely academic character.

The power of the Boisneviki in the Ukraine, in actual fact, extends only to the large cities and to the network of railways, protected by armed forces. The innumerable Ukrainian small towns and illages, however, in other words, the whole vast peasant element, does not recognize the Bolsheiki, and hates them. The main and fundamental reason for this hatred is economic. During the last years the hungry swarms of Bolsheviki coming from the North, from Great Russia, hae swarmed to the fertile „black lands" of the Ukrainian soil. Ruthlessly, they have requisitioned the peasant's grain and cattle. And as all this booty is carted away to the North, to Great Russia, the hatred of the peasants extends not only to the Bolsheviki but generally to all Great Russians, whom they call "Moskali" (Muscovites) and "Katzapy." This hatred in recent times has become extremely acute and has often been expressed by fierce reprisals, acts of violence, torturings and murders of both Soviet commissaries and in general of all "Moskali."

But these "swarmings" from the North are not as destructive to the Ukrainian peasants as they might be, for the peasants have adapted themselves to these inroads and have learned to hide their grain an all other food products in the ground. More serious for them is the question of the cattle and live stock, which they cannot easily hide. Up to the revolution, Ukrainia, as is well known, was mainly an agricultural country. But even those few factories that formerly existed in the Ukraine have now almost completely disappeared.

In contrast with the Great Russian peasantry, brought up under the system of common ownership of the land, the Ukrainian peasants stand firmly for private possession. They followed the Socialists as long as the latter talked only of taking the land away from the landed proprietors and dividing it up among the peasants. But now that land ownership has been abolished, the socialistic tendency of the peasants has vanished, and the majority are now thinking only of strengthening their possession of the land on the basis of private ownership in perpetuity. This feeling is a characteristic feature of the psychology of the Ukrainian peasant, who longs now for the complete overthrow of the Bolsheviki and the full separation of the Ukraine from Great Russia. This is the immediate and direct effect of the Ukraine's having been exposed in the last years to anarchy and Bolshevist terror. The invasion of the Ukraine by Denikin's army also tended to strengthen the peasant's hostile feeling to the unwanted tutelage from the North. The peasants now ardently hope for establishment of their own National Government.

The factory workmen of the Ukraine represent but an insignificant percentage of the population, in view of the small number of factories on Ukrainian territory, already referred to. The workmen in Ukrainia, as elsewhere, are Social Democrats. They have almost never been able to place their candidates either in the All-Russian or in the Ukrainian Constitutional Assembly. In all general elections the candidates of the Ukrainian peasant party, i. e., the party of the Ukrainian Social Revolutionaries, have been successful.

Attitude of the Intelligentsia

The nationally conscious Ukrainian intelligentsia, on its part, up to the time of the second revolution, was considerably inferior in number to the general Russian intelligentsia. This is explained by the fact that the Imperial Russian Government russified the intellectuals of alien peoples in the intermediate and high schools. The Ukrainian language was considered as "popular", "rustic." Finally, the Government language, the language of the officials, became the official Russian language. But from the time of the second revolution, the number of Ukrainian intellectuals increased considerably. The new generation is now being brought up to use the Ukrainian language, in which it thinks an feels. The most characteristic feature of the Ukrainian intelligentsia is its love for Western culture, its attraction to the West. In contrast with the Russian intelligentsia, the most farsighted Ukrainian workers have completely rejected the pretension to playing a Messianic role, as well as any attempt to create in Eastern Europe a model socialistic foundation. Their only desire, and o modest one, is to teach the people to read and write. In their plans for governmental construction they are guided by the model of the democratic governments already existing in Europe and America.

The best representatives of the Ukrainian intelligentsia, having been pricked by all the thorns of Pan-Russian imperialism, are thoroughgoing democrats, and make no claims to other people's lands. They clearly understand that at the present time, in view of the existing economic structure of the universal human community, all peoples of Europe must strive toward a general European "Zollverein"—in ther words, toward the creation of the United States of Europe. Such a union as this, however, must be the result of a voluntary, free agreement of all these peoples.

With regard to this question of the fate of the peoples of the former Russian Empire, and especially of Ukrainia, it must be understood that all future attempts to create a unified Russia from above, by the method of centralization, are doomed to the same fate as that which overtook Kolchak, Denikin, &c. If England, with all her power, has found herself unable to suppress the aspiration of the Irish people to independence, all the more absurd and fruitless must prove the future efforts of Great Russia to conquer and subject Ukrainian and other new national Governments to Moscow.

Заходом Української Народної Громади в Ню Йорку відбудуться слідуючі

ВИКЛАДИ І ПРИГОТОВЛЯЮЧІ КУРСИ:

Понеділок: Школа неграмотних і аритметика, В. Білоруський.
Вівторок: те саме що в понеділок.
Середа: Виклади історії України, о. А. Павляк.
Пятниця: Виклади економії, О. Ревюк.

100-01

КІЛЬКО ПООДИНОКІ ГРОМАДИ ЗЛОЖИЛИ ДОСІ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Ч. 1426

(20-ий виказ).

До дня 30-го цвітня с. р. зложили українські громади в Америці на Позичку Національної Оборони слідуючі суми:

1.	New York City	$8,475
2.	Chicago, Ill.	8,380
3.	Philadelphia, Pa.	5,490
4.	Jersey City, N. J.	4,049
5.	Cleveland, O.	3,005
6.	Newark, N. J.	2,910
7.	Woonsocket, R. I.	2,845
8.	Hamtramck, Mich.	2,010
9.	Syracuse, N. Y.	2,005
10.	Brooklyn, N. Y.	1,910
11.	Scranton, Pa.	1,511
12.	Carnegie, Pa.	1,495
13.	Detroit, Mich.	1,495
14.	Buffalo, N. Y.	1,411
15.	Elizabeth, N. J.	1,395
16.	Chester, Pa.	1,277
17.	Perth Amboy, N. J.	1,230
18.	Bayonne, N. J.	1,205
19.	Passaic, N. J.	1,132
20.	Baltimore, Curtis Bay, Md.	1,130
21.	Rochester, N. Y.	1,090
22.	S. S. Pittsburgh, Pa.	1,065
23.	Minneapolis, Minn.	1,050
24.	Shamokin, Pa.	920
25.	N. S. Pittsburgh, Pa.	800
26.	Youngstown, O.	785
27.	New Haven, Conn.	780
28.	Allentown, Pa.	775
29.	Manville, R. I.	765
30.	Wilkes Barre, Pa.	765
31.	Wilmington, Del.	745
32.	Centralia, Pa.	710
33.	Yonkers, N. Y.	700
34.	Boston, Mass.	610
35.	St. Joseph, Mo.	585
36.	Amsterdam, N. Y.	562
37.	Little Falls, N. Y.	560
38.	Minersville, Pa.	530
39.	Bakerton, Pa.	500
40.	St. Louis, Mo.	475
41.	Shenandoah, Pa.	466
42.	Millville, N. J.	465
43.	McKees Rocks, Pa.	460
44.	Trenton, N. J.	445
45.	Manchester, N. H.	425
46.	Olyphant, Pa.	425
47.	Hanover, Rhone Sta., Pa.	405
48.	Ambridge, Pa.	400
49.	Auburn, N. Y.	375
50.	Cohoes, N. Y.	370
51.	Avoca, Pa.	355
52.	McAdoo, Pa.	340
53.	Altoona, Pa.	335
54.	Butler, Pa.	334
55.	Addison, Conn.	320
56.	Jamaica, N. Y.	320
57.	Bridgeport, Pa.	315
58.	Cornell, N. Y.	300
59.	Frankford, Phila., Pa.	290
60.	Utica, N. Y.	290
61.	Providence, R. I.	280
62.	Stapleton, N. Y.	275
63.	Rossford, O.	245
64.	Pittsfield, Mass.	240
65.	Ford City, Pa.	230
66.	Northampton, Pa.	230
67.	McKeesport, Pa.	225
68.	Monessen, Pa.	225
69.	Arnold, Pa.	215
70.	West Easton, Pa.	215
71.	Holyoke, Mass.	210
72.	Wilton, N. D.	210
73.	Hazleton, Pa.	205
74.	Mattituck, N. Y.	205
75.	Nanticoke, Pa.	205
76.	Racine, Wis.	205
77.	Rome, N. Y.	205
78.	Woodhaven, N. Y.	205
79.	Tams, W. Va.	200
80.	Washington, D. C.	200
81.	Yorkville, O.	200
82.	Jeanette, Pa.	195
83.	Paterson, N. J.	195
84.	Stamford, Conn	195
85.	Braddock, Pa.	185
86.	Desloge, Mo.	180
87.	Milmaukke, Wis.	180
88.	Harra, Okla.	175
89.	Glastonbury, Conn.	170
90.	Elmira, N. Y.	150
91.	Lancaster, N. Y.	150
92.	Phoenixville, Pa.	150
93.	Ramey, Pa.	150
94.	St. Paul, Minn.	150
95.	Hartford, Conn.	145
96.	Kansas City, Kans.	145
97.	Northumberland, Pa.	145
98.	Bethlehem, Pa.	140
99.	Danbury, Conn.	140
100.	Mt. Carmel, Pa.	140
101.	Sayre, Pa.	140
102.	Whitestone, N. Y.	137
103.	Astoria, N. Y.	135
104.	East St. Louis, Mo.	135
105.	Raritan, N. J.	135
106.	Spring Valley, N. Y.	135
107.	Carteret, N. J.	130
108.	Wheeling, W. Va.	130
109.	Coaldale, Pa.	125
110.	North Tonowanda, N. Y.	125
111.	Peoria, Ill.	115
112.	Latrobe, Pa.	107
113.	New Britain, Conn.	105
114.	Olean, N. Y.	105
115.	Watervliet, N. Y.	105
116.	Frankfort Heights, Ill.	100
117.	Granville, N. Y.	100
118.	Houston, Texas	100
119.	Phillipsburg, N. J.	100
120.	Sanborn, N. Y.	100
121.	Simpson, Pa.	100
122.	Titusville, Pa.	100
123.	West Park, O.	100
124.	Central Falls, R. I.	95
125.	St. Michael, Pa.	95
126.	Erie, Pa.	95
127.	Gary, Ind.	90
128.	Vandergrift, Pa.	90
129.	Lawrence, Mass.	85
130.	West Pullman, Ill.	85
131.	Clayville, N. Y.	80
132.	Toledo, O.	80
133.	Willimantic, Conn.	80
134.	Bridgeport, Conn.	75
135.	Canonsburg, Pa.	75
136.	Portland, Oreg.	75
137.	Sanquoit, N. Y.	75
138.	Benwood, W. Va.	70
139.	Camden, N. J.	70
140.	Albany, N. Y.	65
141.	Lorain, O.	65
142.	Plainsboro, N. J.	65
143.	Speonk, N. Y.	65
144.	Winding Gulf, W. Va.	65
145.	Nesquehoning, Pa.	60
146.	New Castle, Pa.	60
147.	Palmer, Mass.	60
148.	Plainsfield, N. J.	60
149.	Ansonia, Conn.	55
150.	So. Deerfield, Mass.	55
151.	Turners Falls, Mass.	55
152.	Dawson, Pa.	50
153.	Harvey, Ill.	50
154.	Hastings on Hudson, N. Y.	50
155.	Kejpert, Pa.	50
156.	Lakewood, O.	50
157.	Majestic, Ky.	50
158.	Ormrod, Pa.	50
159.	Port Jervis, N. Y.	50
160.	Smoke Run, Pa.	50
161.	Taylorville, Ill.	50
162.	Adams, Mass.	45
163.	Hammond, Ind.	45
164.	Middletown, N. Y.	45
165.	Zanesville, O.	40
166.	Augusta, Ga.	40
167.	Middle Village, N. Y.	40
168.	Palmerton, Pa.	40
169.	Bairdford, Pa.	35
170.	Decatur, Ill.	35
171.	Lopez, Pa.	35
172.	Ludlow, Mass.	35
173.	Westbury, N. Y.	35
174.	Whitinsville, Mass.	35
175.	Mahanoy City, Pa.	30
176.	Slickville, Pa.	30
177.	St. Francois, Mo.	30
178.	Wellsburg, W. Va.	30
179.	Barnesboro, Pa.	25
180.	Battle Creek, Mich.	25
181.	Bentleyville, Pa.	25
182.	Berwick, Pa.	25
183.	Fall River, Mass.	25
184.	Herkimer, N. Y.	25
185.	Johnstown, Pa.	25
186.	Leisenring, Pa.	25
187.	Loomis, N. Y.	25
188.	Mahanoy Plane, Pa.	25
189.	Marblehead, O.	25
190.	Nazareth, Pa.	25
191.	New London, Conn.	25
192.	Niagara Falls, N. Y.	25
193.	Oxford, N. J.	25
194.	Pottstown, Pa.	25
195.	Putnam, Conn.	25
196.	Randsburg, Calif.	25
197.	River Falls, Wis.	25
198.	Rutland, Vt.	25
199.	Unity Sta., Pa.	25
200.	Warren, R. I.	25
201.	Webster, Mass.	25
202.	West Rutland, Vt.	25
203.	Worcester, Mass.	25
204.	Bath, Pa.	20
205.	Bayside, N. Y.	20
206.	Carlisle, W. Va.	20
207.	Great Neck, N. Y.	20
208.	Taylor, Pa.	20
209.	Aliquippa, Pa.	15
210.	Bellefonte, Pa.	15
211.	Binghamton, N. Y.	15
212.	Des Moines, Ia.	15
213.	Westerly, R. I.	15
214.	Auburn, Wash.	10
215.	Bisbee, Ariz.	10
216.	Blue Stores, N. Y.	10
217.	Brockton, Mass.	10
218.	Carson, Minn.	10
219.	Coal Ridge, O.	10
220.	Crabtree, Pa.	10
221.	Crompton, R. I.	10
222.	Durhamville, N. J.	10
223.	East Douglas, Mass.	10
224.	Luzerne, Pa.	10
225.	Garfield, N. J.	10
226.	Glen Carbon, Pa.	10
227.	Harrison, N. J.	10
228.	Ironwood, Mich.	10
229.	Leechburg, Pa.	10
230.	Long Island, N. Y.	10
231.	Lyon Falls, N. Y.	10
232.	Madison, Ill.	10
233.	Malvern, Pa.	10
234.	Mishawaka, Ind.	10
235.	Ogdensburg, N. Y.	10
236.	Oxford Furnace, N. J.	10
237.	Parksville, N. Y.	10
238.	Ramsen, N. Y.	10
239.	Rockland Lake, N. Y.	10
240.	Sayesville, R. I.	10
241.	Seymour, Conn.	10
242.	Washington Depot, Conn.	10
243.	Westport, Mass.	10
244.	Wilmerding, Pa.	10
245.	Williamstown, N. J.	10
246.	Williams Wille, N. Y.	10
247.	Acosta, Pa.	5
248.	Cambria, Pa.	5
249.	Chalfont, Pa.	5
250.	Gorham, N. D.	5
251.	Greenwich, Conn.	5
252.	Greenwich, Conn.	5
253.	Hadley, Mass.	5
254.	Nemacolin, Pa.	5
255.	Tresckow, Pa.	5

Не ждіть на нікого!
Не здавайтесь на нічию поміч!
Організуйте позичку у Вашій місцевости самі сейчас!

Гроші висилайте на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, (Dept. 2)
1901 Columbia Rd., N. W.,
Washington, D. C.

Іван Герасимович.

ПОСТОРОННА ПОМІЧ СОВЄТСЬКІЙ ВЛАДІ

Большевики зовсім не криються з тим, що хотять за всяку ціну удержатися при власти до тої пори, доки вибухне загальна світова революція. І коли це станеться, то по їх обчисленнях не тільки їхнє володіння в Росії, але взагалі і гегемонія в світі на довший час запевнені. Тим то і новий курс економічної політики треба вважати тільки стратегічним відступом під натиском необходимости. Це признав сам Камєнев заявивши:

„Як довго ми будемо відступати — тепер годі сказати. Це зависить від врожаю наступаючого року. Ми тепер тільки маневруємо і зараз трудно сказати, що ми будемо приневолені зробити."

Одно тільки помітно, а це: навіть самі найзавзятійші принціпялисти-комуністи стратили вже віру в скорий прихід тої сподіваної світової революції. Вони правда бундючаться ще і відгрожуються „буржуазному капіталові", одначе цей собі з того нічого не робить, бо знає на яких хитких основах спочиває їхня влада і що ті основи вже тепер тріщать і грозять заваленнєм цілої комуністичної казарми, під звалищами котрої найдуть смерть в першу чергу її творці. І так париський „Тем" (з 17-го березня 1922 року) ось як відповідає на большевицькі погрози:

„Коли заграниця не прийде з поміччю знищеному совєтами народові ,то совєти не матимуть ніяких виглядів на істнованнє; — вони будуть знищені і втопляться у своїй власній крові".

А коли „буржуазний капітал" так гарно здає собі справу із правдивого стану річей в большевицькому царстві, то чомуж не оставить його власній судьбі а навязує з ним торговельні і на пів-диплльоматичні зносини та навіть збирається офіціяльно признати совєтську владу?

Рахунок дуже простий: Передусім вони гарно знають, що ніяка посторонна сила не в стані так ослабити російської імперії в самих її основах як все руйнуючий її власний большевизм. Російський большевизм був небезпечний для Европи в своїх початках, коли його кличі впливали на широкі робітничі маси промислових держав. Тепер, коли виявилося наглядно, що всі гасла, всі кличі, ціла криклива демагогія большевицька це одна величезна брехня, — що вони проповідують одно а самі роблять друге, що в самих робітничих огнищах: у фабриках установили большевики т. зв. „хозяйское самодержавіє" і заставляють робітників працювати по 10 і 15 годин денно, — що взагалі їхня господарка і політика оперта на червоному терорі довели до цілковитого розвалу а найгірше на цьому вийшли якраз робітники і селяне — большевизм перестав бути страшним і навпаки може служити тільки відстрашаючим зразком для робітничих і селянських мас всіх культурних держав. Отже тепер, коли російська большевицька зараза стратила вже ділаючу силу на робітничі маси Европи і тільки те робить, що до решти доточує російський та український орґанізм, — західним капіталістичним і мілітаристичним державам чейже вигіднійше мати слабого дряхлого сусіда, який приневолений так скакати як йому заграють, а т остратить у панів ласку і не одержить конечної до життя помочі, — чим з обновленими і уздоровленими могучими сусідами, з якими требаб серіозно числитися, можливо йти їм в дечім на уступки, а котрі з часом можуть навіть вирости і в серіозних конкурентів.

Це з загально політичного становиска. А з економічного боку такий хаос на сході видається західньому капіталові найкращою нагодою наловити товстих риб в мутній воді большевицького безладдя, бо ясна річ: ніяке правительство України і Росії по большевиках не дасть західному капіталові таких далекосяглих вигод і концесій на експльоатацію як большевицький банкрот, що не має нічого до страчення і таким чином хоче продовжити лиш на якийсь шас загрожене своє життя.

ПОЗІР! CARTERET, N. J. ПОЗІР!

Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209 У. Н. Союза в Картерет, Н. Дж., устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, 6. мая 1922** в Кішовій гали. Початок балю точно о годині 7-мій вечер. Тикет на баль для мущин 35 цит., женщинам вступ вільний. Запрашаємо на сей баль всіх як місцевих так і з околиці. Прийдіть всі а певно не пожалуєте, бо музика буде дуже гарно приґравати, так що певно кождого вдоволить. За добру забаву і чесну обслугу ручить

101-02 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! NEWARK, N. J. ПОЗІР!

Заходом **Укр. Просвітного Товариства Тернопільщина,** буде виставлена дуже гарна драма в 3-ох діях **„ДВІ ЖЕРТВИ ЗА ВІРНУ ЛЮБОВ" в суботу, дня 6. мая 1922 р.** в Українській Робітничій гали 57 Beacon Street, Newark, N. J. Початок о годині 7-мій вечером. Вступ на галю 50 і 40 цит. **По представленню баль** на котрім буде приґравати Українська Орхестра під проводом Теофіля Савіцького, як також буде добірний напиток і смачна перекуска. Проситься шановну публику до участи в цім представленню і бали, а певно непожалуєте, за що ручить — КОМІТЕТ. 01-03

Половина чистого доходу на поміч Рідному Краєви.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НЮ ЙОРК і околиця! До походу!

ДЕНЬ 27-го МАЯ недалеко.

Старші й молодші, мущини й жінки, хлопці й дівчата, шкільні діти й Скавти приготовляйтесь!

Дівчата готовіть народні строї.

Станьмо карно й солідарно зорґанізовані!

Потрібні інформації дасть Українське Інформаційне Бюро, 30 Іст 7-ма вул., Ню Йорк.

НЮЙОРСЬКА ЛІҐА ГОРОЖАН І ВЕТЕРАНІВ УКР. РОДУ:

Стефан Дембицький, голова.

Клим Поліщук.

„ЗАМІСТЬ КАЗКИ".

(3)

(Докінчення).

„Зробив я собі претовстющу записну книжку і вирішив узятися за свою давню справу. Але тільки почав писати, як зразу-ж помітив, що я зовсім не володію українською мовою і раптом згадав її. Вона-ж так чудово склада оті проклямації!" — подумав я про себе і, негайно, вирішив повернутися до неї при першій нагоді.

„До Житоміра прийшов над вечір 24-го грудня, себ-то якраз на самісіньку Вілію. Вирішив до неї зразу не йти, а зачекати, заким не смеркне. Гадав прийти на святу вечерю і так зробити на неї більше вражіння. Одначе, коли я прийшов на Набережну вулицю до того дому, де вона мешкала, то побачив лише піврозвалені стіни та поламаний паркан. Я зрозумів, що це сталося в наслідок запеклих боїв, які відбувалися тут минулого літа; але не міг зрозуміти того, що сталося з нею самою і не знав, кого питати і де шукати. Блідий серп місяця в затуманенім небі ледве-що освітлював вулицю; і при тім світлі помітив серед улиці невеличку жіночу постать в чорному. З хвилину вагався, думаючи, чи не розпитатися в неї за те, що тут сталося, але постать наблизилася сама. Я глянув і занімів.

— Соня?... — радісно скрикнув я. — Що сталося?...

Вона стояла передмною в легенькій темній сукенці і в хустині, наче заблукана мадонна, або привид і, мовчки, дивилася на мене.

— І вам не холодно? — спитався я її, але вона наче нечула нічого.

— Що з вами, Соню?...—спитався я її знову і підступив на один крок ближче.

В той час вона повернулася і швидко пішла від мене.

— Йдіть за мною... — почув я від неї щось схоже на шелест посохлого листя.

Я ледве поспішав за нею і дивувався про себе з її швидкого ходу. За декілька хвилин, ми вийшли на міський бульвар, який виходив до самого Тетерева і завернули до будинку барона Шодуара. Вона підійшла до брами, відчинила її і повернулася до мене.

— Тепер знаете де я живу? — промовила якимсь чужим і незнайомим голосом. — Завтра після 10-тої вечером заходьте просто сюди. Увійдете головними дверми в коритар і другі двері ліворуч...

„Я хотів щось сказати їй, але вона зачинила браму і, було чутно, як заскрипіли десь двері. Зрозумів, що вона вже пішла до себе і помалу, поплентався до свого давнього помешкання на Крошенській. Йдучи містом, думав про свою дивну зустріч з Сонею і дивувався — чому такі мертві вулиці...

„Господарка помешкання зраділа мені, як свому рідному і, недивлячись на те, що час був пізний, дала мені справжню святочну вечерю і, навіть, шклянку якогось самородного вина. Після вечері говорили про тих, що зараз панували тут. Говорили обережно, щоб „стіни не чули", бо в неї мешкало двоє невідомих „по реквизиції" і треба було бути обережними... Правда, я не дуже боявся, бо в моїй кишені знаходилася пара „гарантуючих" документів, але, все-ж таки, говорили пошепки...

„Вранці я обходив усе місто, шукаючи своїх давніх знайомих, але богато з них — чогось повиїздили на села, де хто помер, де хто десь там запропастився і двоє — троє давніх приятелів, яких я стрінув, були чогось такі мовчазні й непривітливі, що я сам постарався з ними розпрощатися...

„Решту дня проблукав понад Тетеревом; а коли зайшло сонце, вернувся на своє мешкання. Причепурившись і не кажучи господарці ні слова, я подався до дому барона Шодуара. Було ще досить рано і до 10-тої години прийшлося просидіти на бульварі. Сидів і обмірковував про себе, що маю сказати їй і мені ніхто не перешкажав, бо на бульварі, крім мене, не було душі живої. Призвичаєний до вистрілів, зовсім не звертав уваги на те, що по всьому місту раз у раз чулися якісь карабінові вистріли. І як тільки на соборній дзвіниці вибило десять годин, я вже був коло баронського будинку. Поторгав забраму і вона відчинилася. Увійшов на широке подвіря й зупинився. Нігде ні найменшої стежички. „Як-же вона ходить цим снігом?" — блиснула на мить думка. Підвів голову і подивився на небо. Світив смутно вчорашній серп. Блідо — зелене світло ледве відбивалося на темних шибках вузьких готичних вікон старого будинку це чомусь нагадало мені очі тифозного мерця. Якусь хвилину вагався, не знаючи,що робити, а далі підійшов до дверей і попробував за ручку. Двері враз відчинилися і я опинився в коритарі, який скупо освітлювався крізь вікна в дверцях тимже серпом місяця. Напружуючи зір, побачив оті самі другі двері ліворуч і зразу-ж постукав. Глуха луна відгукнулася по всьому будинку, але за дверми було тихо. Заждавши хвилину, постукав знову, але, знову ні звука. Тоді я потягнув за ручку і двері відчинилися так-же легко, як і перші, надвірні. „Заходьте" — почувся в той час не то голос, не то шелест. В блідій смузі місячного сяйва, що падало крізь вікно, стояла Соня. Вона була в тій самій, що й учора, темній сукенці й хустині і так само допитливо дивилася на мене.

— Ви мусите помститися... То все він... — прошелестіло від неї.

— Хто він?... Що з вами?...— кинувся я, хапаючи її за руку і почув у своїй руці щось таке, не то горяче, не то холодне, але до неможливого огидне, що заставило мене скрикнути.

— Ви мусите помститися... То все він... — прошелестіло в той час знову й по кімнаті повіяло могильним холодом.

— Я не розумію, Соню... — — почав було казати я, але останнє слово зав'язло в моїм горлі. Вона сміялася... Тихо, беззвучно, але жахливо й пекельно... Оголений череп світив порожняками очей, а два ряди продовгасто-гострих зубів зводилися, то розводилися як дзюб чорногуза, коли він торохтить над зруйнованим гніздом.

— Що за жарти?... — скрикнув я не своїм голосом і кинувся до неї. Вдарив кулаками й зупинився. Перед мною була лише одна світляна смуга місячного сяйва.

„Як я звідти вибіг, як біг до свого мешкання, — не пригадую. Не пригадую, також, що було зі мною, коли я опинився за столом своєї господарки. Знаю лише, що коли я, заспокоївшись трохи, спитався її — хто мешкає тепер в будинку барона Шодуара, то вона тільки в долоні плеснула:

— Ви, може, ходили туди на прохідку?...

— Ні! Я був у самім будинку, але там щось чудне... — сказав я.

— Я думаю! — здвигнула вона плечима. — То-ж з того часу, як в ньому була та комісія, що людей на смерть катувала, то ніхто навіть і носа туди не показує...

— А ви не знаєте, кого вона скатувала? — спитався я її.

Вона ранійш ніж відповісти, озиралася навколо себе, а потім нахилилася до мене і сказала:

— Я знаю про кого ви хочете знати, бо ви-ж сьогодня дарма день сходили, тільки я не хотіла казати, бо яке мені діло до того... Аджеш я знаю, що коли ви були ранені і лежали в шпиталю, то вона доглядала вас і турбувалася вами, а коли ви вичуняли, то забули за це все і покинули її...

— Так, так!... — озвався я до неї. — Але, чи не знаєте ви, що з нею сталося і де вона тепер?...

Як-би вам сказати?...—замялася вона. — Знаю і не знаю... Бачите, вона тут якусь партію робила, ну а чоловікові її це не сподобалося і він заарештував її і так по цей день...

— Чим-ж був її чоловік?

— Та, він той, як-би сказати, був самим старшим у тій комісії...

„Я слухав і майже не розумів нічого. Голова горіла, як у вогні. Цілу ніч і цілий другий день лежав майже непритомний. Коли прийшов лікар то сказав, що в мене самий справжній „сипняк" і порадив господарці відвезти мене до лікарні. Вона, замість лікарні, відвезла мене на село до своєї родички і там я прийшов до своє пам'яти. Не скажу, щоб ця хвороба виснажила мене настільки фізично, як морально, бо привид в образі Соні переслідував мене доти, доки я не міг зїсти цілої курки і не випив повну филіжанку самогону...

„Видужавши, пішов у повстанці з единою метою—знайти „його". За півтора року свого бурлакування, я встиг побудувати майже у всіх містах України і, нарешті, сталося так, що опинився тут... Звичайна річ, що ніколи, нігде і нікому я не сказав ні словечка про дійсну суть свого повстанчого захоплення, і ви є першими, кому я розповів це все... Ви, звичайно, можете реагувати на це кождий по свойому, але знайте, що розповів це лише через те, що мій шановний земляк теж не був байдужим до того, що тепер привело мене до нього"...

Він устав і міцно стиснув мені руку.

— Знаєте, — сказав до мене, — я написав про це цілу повість, а ви, як близька людина, перегляньте її і скажіть своє слово... Вирішив за перо взятися, бо тепер навіть ґенерали цілі томи пишуть...

— З великою приємністю! — відповів я. — Тільки трохи згодом, бо сказати по правді, ваше оповідання досить чудне і...

„Видить Бог, видить творець
За що мир погибає"...

— В бараках козаки співають... — озвався товариш Семенчак і тихо забренькав на гітарі якусь невимовно тужну мельодію, що разом зі звуками врочистої колядки, здавалося риданням.

Мій волинський земляк повернувся до вікна, прилип лицем до холодної шибки і, було чутно, як він раз у раз шептав про себе:

— Замість казки, звичайно... Замість казки...

Перед моїми очами, як у тумані, стояла маленька постать злоторусої Соні; і її сині очі допитливо зазирали в душу... Львів, 30 листопада. 1921. р.,

ЗВИЧАЙНИЙ.

— Я человек звичайний! — говорив він до мене, підсовуючи мені филіжанку з чорною кавою. — В міністри я не лезу, но жіть как нібудь нужно!...

— І якось живете? — сказав я так, аби не мовчати.

— Скверно живу, пан пісьменнік, скверно!... — зітхнув він.

Я дивився на його велику лисину і згадував наше страшне минуле, згадував, як разом ми наступали й відступали, і як розлучилися, аж до цеї випадково зустрічі. Цікаво було знати засоби його істнування на вигнанню, бо знав його таким, що до праці був не охочий.

— Живу прошлим... — засміявся він.

— Як то так?...

— Очень просто! Продаю свої вещі...

— Річі продаєте?

— Да, продаю!... Вот посмотріте!...

Нагнувся до ліжка і витяг з під нього великого пакунка.

— Вот штука шволку, который я спас! — Промовив і розгортаючи пакунок.

— Спасли, кажете?!

— Вот, іменно, спас! — метнувся він. — Знаете, когда вас уш не било, так бил погром... Знаете, наші казакі все магазіни разбілі... в одном магазіне какой то казав схватіл вот ету самую штуку шолку і ну бежать... Я увідел і сказам єму, чтоби он бросіл... Он не хотел, но я прігрозіл єму револьвером і он оставіл...

— Ну й що-ж далі? — спитався я його.

— Такім образом я спас ету штуку шльоку...—відповів він.

— Що-ж, ви її господареві віддали?...

— Для чего-же?! — здивувався він. — Я себе взял... Пойміте, что в руках етого казака она безусловно пропала—би!...

— А в руках ваших?...

— Ах, ти, Боже мой! — розвів він руками. — Ведь ви семи знаете, что я палковнік... Человек звичайний, в міністри не лезу, но жіть нужно... Ведь правду говорю?...

— Так, так! Ви, пане полковнику, кажете правду!...

Він розгорнув шовк і став любовно гладить його долонею.

— Немний какой... — шептав сам про себе, мрійно якось...

Львів, 22. листопада, 1921 р.

ХОЛЕРА НА УКРАЇНІ.

В Херсонській, Полтавській і Катеринославській губернії поширюється епідемія холери. Більшість хорих наслідком лихого відживлення вмирає.

Випадки холюри занотовано також в Одесі.

За 4 дні записано в Камянці Подільському 65 випадків холери, з яких 42 покінчилось смертю.

ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ.

(Спеціальна кореспонденція „Свободи").

З ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ.

I.

Камінський та його „союз".

(ад) Загалом про політичне життя Підкарпацької Руси можна сказати, що воно є ще лише в пелюшках, що ставить ще лишень перші кроки та що його дотеперішний розвій був неприродний. Під мадярським пануванням очевидно не було мови про якенебудь національне руське (себто-українське) політичне життя. Воно пробудилося аж по розвалі Австрії в листопаді 1918 р. Большевицький переворот, наступ Румунів, прихід Чехів — всі ці рухи не давали цьому життю розвинутися.

Чеські партії кинулися по прилученні Підкарпацької Руси на цю нерозвинену політично країну, щоб поширенням свого впливу, приєднанням як найбільшого числа членів, підняти тут свій пристиж. Найбільше боролися за це партії: народно-демократична (крамаржівці) національно-соціялістична (кльофачівці) й чеська аграрна. З Праги прислано славного москофильського агитатора, галицького Лемка д-ра Гагатка. Безшабашно розбивалися всякі спроби організації місцевих сил коло освітньої чи економичної роботи, коли ті спроби були зроблені не людьми згаданих партій та їх агентами. Про це напишу иншим разом, тут лише згадаю загально про цю деструтивну роботу москвофилів.

Люде, котрі не могли байдуже приглядатися до такої господарки, а бажали добра для народу, взялися до організації сил, щоби щось протиставити тій господарці та не допустити до повної деморалізації. Ясна річ, новосотворені партії не є випливом природного розвитку, вони є радше реакцією проти чужих посягань на духове „я" підкарпацьких Русинів. До того вимковий стан не дозволяє свободи зборів, ні свобідної агітації; низький стан освіти та незаможність дуже високого відсотку людности — все от це ті трудноці, в яких приходиться працювати тут політичним робітникам.

А все таки поволі зачинається політичне життя кристалізуватися. Повстали партії, подали гасла, виникло заінтересування в народі. Не є се партії в европейському значінні цього слова з великим числом членів, з партійною освітою та свідомостею, з партійним податком та фондами, з сильними, добре редагованими та дуже поширеними органами. Ту все це лишень зачинає розвиватися. Кожда партія мусить зачинати — о скільки хоче запустити глубше коріння — не від великих, крикливих демагогічних гасел, а від азбуки публичного життя та прилучувати народ до організації, поборюючи його упередження та недовіря до новостей, яких за давного режиму не знано. Йде це поволи й не легко. Й не дивно, що ті самі люде сидять по селах в партійних комітетах двох ріжних партій одночасно (прим. хліборобської і соціялістичної), бо вони не видять в тім нічого злого.

Популярно називають тут партії від провідників, котрі надають їм напрям: Дотепер істнують такі руські політичні партії: 1) руська хліборобська („бращайківська"), 2) підкарпацькоруська независима соціялдемократична („пузовська"), 3) подкаратській земледільский союз („колинського") 4) русская трудовая („гагатківська"), 5) селяньско-републиканьска („хловпекова").

Є ще так звана „русска автономна земледільська партія", відома як партія Мочкоша, але з нею не можна рахуватися жадним чином, бо складається вона з декількох людей.

Переходячи до поодиноких партій, почну від ініціятора недавних переговорів, д-ра Камінського, який являється організатором, а тепер „секретарем і управителем" „подкарпатскою земледільського союза".

Д-р Осип Камінський, кандидат адвокатури, колись дуже талановита та освічена людина, походить з давно шляхоцької родини. В часі війни був у полоні в Росії, де навчився російської мови та пізнав російську культуру. Загалом дуже самовпевнена, амбітна але слабкої волі людина.

З хвилею утворення руського міністерства при кабінеті Каролія покликано його на урядника тогож міністерства до Будапешту. По большевицькім перевороті призначено його комісарем до Мукачева. З приходом чеської влади став він мукачівським жупаном (повітовим комісарем). За короткий час залишив це становище (кажуть через те мусів залишити, що потурав мадярським маніфестаціям) і в літі 1920 р. вдався за організацію політичної партії, яка 14. грудня 1920 р. приняла назву „подкарпатській земледільський союз". Виразно підчеркую, що немає в назві партії назви „руський", бо організатор її числив на вступ мадярських хліборобів до партії. В програмі й сказано, що членом партії може бути кождий горожанин подкарпатської Руси без ріжниці народности. Але Мадяре до партії не вступили бо й він був їм за руський! Печатка партії в мовах мадярській і руській.

Зараз партія складається з усіх тих, що невдоволені з теперішнього становища, так політичного як й економічного. Належить до неї мадяронське священство, несвідома національно інтеліґенція та все, що економічний стан по війні уважає наслідком переходу країни під владу Чехів і вихід з того становища та поворот до передвоєнного добробуту бачить у повороті під Мадярщину. Партія викинула як перший клич: „Геть із чужинцями"! Клич цей не знайшов відгомону серед людности, за те відразу викликав у Чехів враження, що клич цей направлений проти них.

Партія видає від марта 1921 р. орган: „Карпаторусскій вістник". Писаний мовою місцевою з домішкою слів російських. Д-р Камінський стоїть саме за таку комбінацію, ще й з російським правописом. Це саме зближає його з кацапами. Він саме писав що: „нашим літературним языком буде язик русскій лиш вибросим великорусскі слова".

Вертаючи ще до самої особи д-ра Камінського, зауважимо, що багато людей сумнівається в його національній щирості, але він, де можна й де не можна, підчеркує свою руськість.

Що до серіозности д-ра Камінського як політика — хай послужить факт, що він сам уважає себе за с. д-ека, ще й давного, але партію „земледільську" зорганізував для того, мовляв, що населення тут в 90% хлібороби („земледільці"). Недавно оголосив був солідарну заяву всіх редакторів (з виїмком кацапів) про викинення „ъ", а по кількох днях, знов завів, бо — мовляв — народ протестує і се має соїм аж рішити.

А вже найкраще з'ясовує становище д-ра Камінського такий випадок.

На урядове засідання державного земельного уряду в Ужгороді, на котрім бере участь і Камінський, входить нагло якийсь дядько, якого Камінський представляє як голову своєї партії. Дядько, в додатку підхмелений, домагався голосу і діставши каже:

„Ви панове, як що хочете в уряді працювати для народа, мусите вислухати чоловіка, котрий знає домагання цього народу, котрий із ним живе й з нього вийшов. Ви не можете слухати такого пана, як отут мого секретаря (показує притім на Камінського), що ще не мав у руці лопати та лише сидить за зеленим столом і нічого не знає, чого бідний народ хоче".

Коли ця пригода появилася в місцевій пресі, Камінський дуже обрушився. Признав, що так все було, лише, що голова його партії не говорив про него, як про такого пана, що не мав у руках лопати, але про членів земельного уряду. Бо кождий(?) знає, що він, др. Камінський, в Росії в полоні працею рук тяжко заробляв руками на життя. — Це мабуть і той найбільший козир, чому він уважає себе кваліфікованим вести хліборобський союз.

Ця пригода свідчить, як найкраще, що думає про д-ра Камінського руське селянство. Але Мадяри й жиди вважають його одиноким мужем провидіння, спасителем проти славянських впливів і висувають його на губернатора.

А це вже примушує правительство ставитися з недовірям до його особи, і навіть підозрівати, що він фінансований мадярами.

ВИЗВОЛЕНИЙ РАБ.

Що ранку бачив їх через вікно, Як виходив на двір то говорив з ними: і давав їм через дротяну загороду папіроси. Вони брали їх у мене без найменшої подяки, наче так і мусіло бути. Хто вони й звідки — не цікаво. Цікаво було те, що вони були люде. Прості, звичайні, грубоваті навіть, але люде. Не так давно, визволяючись з неволі одно, попали в неволю другу і сиділи в ній цілком спокійно, будучи певними в своїх силах..

І в той час, як по за дротами їх табору розцвітав май і ходили білі панни, вони були зайняті своєю болючою думою про волю і не помічали нічого. З брудних червоних ганчірок вирізували стрічки і чепляли їх до своїх кашкетів, наче на мужицькому весіллі і призирливо проводили погладами тих, що з цікавости приходили дивитися на їх неволю.

Одного ранку я почув сильний дитячий голос, який співав:

„Чуєш, сурми заграли,
„Час розплати настав..."

Я схопився з ліжка і підійшов до вікна. Побачив за дротами громаду невільних, серед якої стояв малий хлопчина і співав Інтернаціонал. Коли він скінчив, то вся громада кинулась до нього, піднесла його в повітря і закричала — „слава"...

Відчинивши вікно, я гукнув:

— Звідки ти, товаришу, що так гарно співаєщ?!...

— Із Києва! — почулась відповідь де кількох голосів.

— І ти справжній революціонер? — спитався я знову.

— Ні! Я большевик! — відповів мені сам хлопчина. — Дайте папіросу, то я й вам заспіваю!

Я загорнув у папір де кілька папірос і кинув їх за дроти, а сам зачинив вікно і став переглядати „патріотичну" газету. Читав про плебесціт на Горішнім Шлеську і чув, як за вікном дитячий голос дзвінок виводив:

„Ще не вмерла Україна,
„Ні слава, ні воля"...

Увійшла господарка помешкання і сказала:

— Чи пан бачить, як один большевик співає, а всі шапки зняли?... А, кажуть, що вони в Бога не вірять!...

Я мовчав. Душа тих, що за дротами, була мені аж надто зрозуліла...

Львів, 21. листопада, 1921 р.

ЛЯХИ ПОСИЛАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ЛИСТИ ДО ЯПОНІЇ.

Ґазета „Руська Нива" із Закарпаття пише: Як Поляки ненавидять і переслідують українську мову в Галичині, видно з слідуючого випадку:

Дня 19. жовтня, 1921, написав Підкарпатський Банк з Ужгороду до Земельного Банку Гіпотечного у Львові писмо в банковій справі і заадресував як звичайно по українськи, бо в Галичині живуть Українці. Злосливі Поляки післали лист намісць до Львова, аж до Йокогоми в Японії. З Японії пійшов лист до Лондону. Англійці однак відчитали українську адресу і відіслали лист до Львова написавши на листі Lemberg, Galicia. Лист вандрував 3 місяці.

О тім повідомлено Лігу Народів і аліянтську Найвисшу Раду, аби знали, як поводяться Поляки з нашими братами Українцями в Галичині.

ЯК РАДИТЬ ПОЛЬСЬКИЙ „СЕЙМ" У ВАРШАВІ?

По недавній сцені „мордобития" в польськім соймі — нотує хроніка осьтаку „розмову" в буфеті варшавського парляменту між послом Сміґлем (людовець) а ксьондзом Дзенніцким („зєдночене"): Сміґель: „На якей подставє розповщехня ксьондз, же я вьонлем картофле і за те картофле не заплацілем?" Кс. Дз.: „Повтажам тилько сеймове поґлоскі". Сміґель: „Єстесьце еднак, шубравєц! Належалоби, аби вам розбіць мордем. Ґдиби ксьондз не бил ксендзем, то би мял ксьондз мордем розбітом на две ченсьці". Лише завдяки послові Анушови не дійшло до „чинної" дебати.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ